

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕДИЧНА ОСВІТА ЗА НОВИМИ СТАНДАРТАМИ: ВИКЛИКИ ТА ІНТЕГРАЦІЯ В МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Матеріали навчально-наукової
конференції з міжнародною участю

30 березня 2023 року

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

МЕДИЧНА ОСВІТА ЗА НОВИМИ СТАНДАРТАМИ: ВИКЛИКИ ТА ІНТЕГРАЦІЯ В МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

*Матеріали навчально-наукової конференції
з міжнародною участю 30 березня 2023 року*

ПОЛТАВА – 2023

УДК 378.001.1

Друкується за рішенням
вченої ради ПДМУ
від 15 червня 2022 р., протокол № 10

Конференція внесена до до Переліку проведення наукових конференцій з проблем вищої освіти і науки в системі Міністерства освіти і науки України на 2023 рік.

Редакційна колегія:

- Ждан В.** – ректор, головний редактор;
- Дворник В.** – перший проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи, заступник головного редактора;
- Аветіков Д.** – проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи, заступник головного редактора;
- Старченко І.** – начальник навчального відділу;
- Лещенко Т.** – зав. кафедри українознавства та гуманітарної підготовки, відповідальний редактор;
- Нетудихата О.** – методист вищої категорії навчально-методичного відділу забезпечення якості освіти;
- Левадна В.** – методист першої категорії навчально-методичного відділу забезпечення якості освіти, відповідальний секретар.

техніку маніпуляційних навичок, необхідних для роботи на сучасному Teaching Methods of the European Integration 77 діагностичному і лікувальному обладнанні, що має в найближчий час потрапити до медичних закладів України. Залучення до е-викладання провідних європейських медиків дає можливість українським студентам-медикам ознайомитися з протоколами надання сучасної медичної допомоги в Європі, опанувати навички прийняття рішень і встановлення діагнозу, засвоїти принципи менеджменту в медичній галузі, емоційно відчувати свою конкурентоспроможність і готовність до надання медичних послуг європейського рівня.

Список використаної літератури

1. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [Електронний ресурс]: матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л.Б.Ліщинська. – Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – 102 с.
2. Apache Cordova [Electronic resource]. – Access mode :<https://cordova.apache.org>. – Title from the screen.
3. Mobile app [Electronic resource]. – Access mode :https://en.wikipedia.org/wiki/Mobile_app. – Title from the screen.
4. The top open source framework for building amazing mobile apps [Electronic resource]. – Access mode : <http://ionic.io>. – Title from the screen.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ МЕДІАГРАМОТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ З ПОВНОЮ СЕРЕДНЬОЮ І БАЗОВОЮ МЕДИЧНОЮ ПЕРЕДВИЩОЮ ОСВІТОЮ: ЧИ Є СУТТЄВА РІЗНИЦЯ?

Казаков Ю.М., Іваницька Т.А., Петров Є.Є., Кузьменко Н.В., Сакевич В.Д.

Полтавський державний медичний університет

Висвітлено основні складові медіакомпетентності й медіаграмотності, проведено порівняльний аналіз рівня медіаграмотності й оволодіння навичками медіаграмотності серед здобувачів вищої медичної освіти 3-4 курсів залежно від їхньої попередньої освіти (повна загальна середня освіта або фахова передвища освіта) шляхом анкетування.

Ключові слова: медіаграмотність, медіакомпетентність, soft skills, здобувачі вищої медичної освіти.

The article highlights the main components of media competence and media literacy. The article presents a comparative analysis of the level of media literacy and the mastery of soft skills of media literacy among students of higher medical education of 3-4 years, depending on their previous education (full general secondary education or medical preliminary education) by means of a questionnaire.

Keywords: media literacy, media competence, soft skills, students of higher medical education.

Прогрес людської цивілізації залежить від грамотності й розвитку всіх верств суспільства. Будь-яка діяльність, заснована на систематичному мисленні та практичному підході, обов'язково вимагає концепції грамотності. У минулому грамотність розглядалась як здатність читати, писати й рахувати, але в сучасну епоху розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, виробництва й розповсюдження різноманітної інформації, появи мереж, баз даних, мультимедіа й потреби людей у більшому обсязі інформації, грамотність являє собою набір навичок, необхідних для діяльності й поведінки людини в суспільстві. Деякі з цих навичок – інформаційна грамотність, комп'ютерна грамотність, мережева грамотність, мультимедійна грамотність – базові для освіченої людини в сучасному світі. Інформація, що надається через медіааудиторію, часто є вибірковою й маніпулятивною, вона не висвітлює тільки факти. Тому завданням середньої й вищої освіти стало виховання покоління медіаграмотних особистостей. Майбутні фахівці мають уміти критично сприймати медіаінформацію, аналізувати, оцінювати й розрізняти факти й судження, створювати власні медіапродукти, використовувати в навчанні та майбутній професійній діяльності сучасні медіатехнології.

Медіакомпетентність як цільова функція вищої освіти відображає комплекс знань, умінь і навичок, психічних якостей, спрямованих на формування особистості, здатної до критичної переробки інформації, що отримується з засобів масової комунікації, особистості, здатної грамотно робити свою інтерпретацію медіатекстів, ґрунтуючись на отриманій інформації, особистості, готової до здійснення опосередкованої комунікації з іншими людьми [2]. Медіакомпетентність майбутніх фахівців охорони здоров'я – це компетентність щодо застосування медіатехнологій у професійній діяльності. Тому перед закладами вищої медичної освіти постає новий виклик – готувати лікарів і лікарів-педіатрів, які зможуть не тільки зрозуміти зміст матеріалу, а й легко адаптуватися до змін в умовах життя й роботи, адекватно реагувати на них, справлятися з емоціями й легко вчитися новому, знаходити спільні рішення, шукати нові можливості особистого й професійного розвитку. До складових медіакомпетентності належать:

- медіакультура;
- медіаграмотність;
- медіагігієна;
- медіасоціалізація.

На нашу думку, початковою ланкою медіакомпетентності є саме медіаграмотність, оскільки вона становить собою процес розвитку особистості за допомогою медіа, формування медіакультури, розвитку комунікативних і творчих здібностей, критичного мислення, уміння знаходження, інтерпретації, оцінювання й аналізу медіаінформації.

Серед навичок медіаграмотності можна виокремити такі:

- розуміння принципів роботи медіа;
- розуміння механізмів впливу медіа й селективне сприйняття інформації;

- навичка виявлення пропаганди, фейків і маніпуляцій у медіа;
- розвиток навичок критичного мислення й аналізу інформації, що надходить із різних медіа;
- розпізнання механізмів сучасних маніпуляцій [4].

У сучасних умовах система освіти має забезпечити потребу суспільства в критично мислячих, медіаграмотних фахівцях, здатних ефективно використовувати медіасередовище для вирішення різного роду професійних, громадських і особистих завдань [3]. «Основи медіаграмотності» для здобувачів вищої освіти введені як «soft skills» вибірково дисциплін або авторських курсів, що останнім часом стали вагомим складовою освітнього процесу ЗВО України [1]. Але чи достатньо уваги самі здобувачі вищої медичної освіти приділяють своїй медіаграмотності? Чи критично ставляться до інформації в медіапросторі? Чи усвідомлюють вони необхідність перевірки різних типів інформації, зокрема медичної? Вичерпних відповідей на ці запитання досі не було представлено дослідниками даної тематики.

Мета дослідження – з'ясувати рівень медіаграмотності й оволодіння навичками медіаграмотності серед здобувачів вищої медичної освіти 3-4 курсів за спеціальністю «222 Медицина» і «228 Педіатрія» залежно від їхньої попередньої освіти (повна загальна середня освіта або фахова передвища освіта) із подальшим порівнянням отриманих показників.

Матеріали і методи. Нами розроблено анкету і проведено опитування 112 здобувачів вищої медичної освіти, серед яких – 54 особи, що мають диплом молодшого спеціаліста, фахового молодшого бакалавра, молодшого бакалавра медицини (I група – базова освіта) і 58 здобувачів вищої медичної освіти з повною загальною середньою освітою (II група). Анкета містила запитання, що стосувалися поняття медіаграмотності, попереднього вивчення цієї «soft skill» і володіння навичками медіаграмотності з точки зору самооцінки респондентів.

Результати дослідження. За даними анкетування, переважна більшість здобувачів вищої медичної освіти знайома з поняттям медіаграмотності (81% у групі загальної середньої освіти і 87% у групі базової медичної освіти), але тільки чверть опитаних I групи і третина опитаних II групи вивчали елементи медіаграмотності в середній школі. 42% опитаних респондентів I групи пам'ятають, що вивчали медіаграмотність у коледжі. Понад 70% здобувачів освіти з II групи і лише 50% опитаних I групи довіряють засобам масової інформації. На запитання «Чи перевіряєте ви достовірність інформації?» переважна більшість респондентів відповіла ствердно (74 і 89% відповідно в першій і другій групах). Перевірка джерел інформації відбувається неоднаково. Переважна більшість опитаних користується різними джерелами інформації (73% і 91% відповідно). Більше половини опитаних довіряють тільки авторитетним джерелам або знаходять максимальний обсяг різної інформації за темою, хоча тільки третина респондентів перевіряє, хто є автором допису. Щодо медичної інформації – 62% респондентів із повною загальною середньою освітою перевіряють достовірність такої інформації, хоча 12% респондентів цієї групи вважають, що медична інформація не може бути недостовірною. 14% респондентів I групи і 19% респондентів II групи віднесли надання запитань старшокурсникам до способів перевірки достовірності медичної інформації. Серед опитаних першої групи кожен другий (47%) упевнений, що, маючи фахову передвищу освіту, може самостійно визначити достовірність медичної інформації. У цій же групі кожен третій не бажає покращувати свої навички з медіаграмотності через перевантаження практичними заняттями («немає для цього часу і бажання»). Подібні відповіді нерідко спостерігаються і серед опитаних другої групи, хоча більшість хотіли б навчитися виконувати пошук, аналізувати, критично оцінювати інформацію (56%) і перевіряти достовірність джерел інформації (65%). Серед респондентів обох груп популярна думка, що медіаграмотність – це особиста справа кожного, отже, в медичному виші така «soft skill» має опановуватися здобувачами самостійно. Понад 50% опитаних вважають, що медична інформатика найкраще сприяє формуванню медіаграмотності, хоча, на нашу думку, респонденти часто плутають поняття «медіаграмотність» і «комп'ютерна грамотність» (оволодіння мінімальним набором знань і навичок роботи на персональному комп'ютері). Водночас, лише третина опитаних вважає, що клінічні дисципліни покращують медіаграмотність. Дві третини респондентів у обох групах покладаються на викладача з певної дисципліни для перевірки надійності джерела інформації. Для підготовки до практичних занять більшість здобувачів освіти (82% і 93% по групах відповідно) використовують підручники й лекційний матеріал. Загалом менше 10% користуються міжнародними базами медичних даних Pubmed, Empendium, MSD, Medscape. 58% опитаних I групи і 71% респондентів II групи користуються джерелами медичної інформації з сумнівною достовірністю без їх належної перевірки.

Висновки. Показники рівня медіаграмотності й оволодіння навичками медіаграмотності серед здобувачів вищої медичної освіти з повною середньою і базовою медичною передвищою освітою суттєво не відрізняються. Незалежно від попередньої освіти більшість здобувачів вищої медичної освіти вважають, що володіють навичками медіаграмотності, але водночас бажають їх покращити. Опитані вказують на відсутність практичних навичок щодо перевірки медичної інформації, тому переважно користуються підручниками й лекційним матеріалом при підготовці до занять. Самостійний факт викликає певну настороженість, адже в професійній діяльності лікарі й лікарі-педіатри мають самостійно орієнтуватися в потоці медичної інформації, знати, як її перевіряти, й ефективно використовувати.

Перспективи досліджень. Автори планують збільшити кількість опитаних і долучити до анкетування здобувачів освіти інших курсів.

Список використаної літератури

1. Друганова О. Роль дисциплін вільного вибору у формуванні в здобувачів вищої освіти «softskills» // Наукові записки кафедри педагогіки. 2021. №1(48). С.23-29. – URL: <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2021-48-03>
2. Мурзіна О. Сутність, зміст та структура медіакомпетентності лікаря // Неперервна професійна освіта: теорія і практика (Сер.: Педагогічні науки). 2021. Вип. № 1 (66). С. 21-29. - URL: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.1.3>
3. Романюк С., Шевчук К. Особливості формування медіаграмотності у закладах вищої освіти. Інфомедійна грамотність – невід'ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти: збірник статей / редкол.: В. Ф. Іванов (голов. ред.) [та ін.]. К.: Академія української преси, IREX, Центр Вільної преси. 2021. С.316-325.
4. New stages of development of modern science in Ukraine and EU countries: monograph / edited by authors. – 1st ed. – Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2019. – 472 p. ISBN: 978-9934-588-15-0 DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-15-0>